

Fratri su izgradili prvi vodovod i za javnu uporabu podigli sedam javnih česama

GRADNJA ŠIROKOBRIJEŠKOG VODOVODA

► Piše: Ivana Karačić

U pozadini se vidi jedna od negdašnjih javnih česmi koje su se nalazile u blizini konvikta. Snimljeno oko 1942.

Prema saznanjima iz postojećih zapisa djelatnosti na izgradnji širokobriješkog vodovoda otpočele su pod franjevačkim vodstvom 20. svibnja 1930. U *Ljetopisu* Franjevačke gimnazije na Širokom Brijegu, vođenu za razdoblje 1919. – 1935., stoji zapisano da je 20. svibnja 1930. u širokobriješku gimnaziju došao tadašnji provincijal »u društvu sa ing. Gorlichom i jednim hidrotehničkim inženjerom iz Splita«. U *Ljetopisu* također stoji da su spomenuta trojica 21. i 22. svibnja mjerili trasu budućega vodovoda od vrela Borak, kroz grad te dalje kroz Grabovinu do samostana na Širokom Brijegu. Sama gradnja vodovoda trajala je od 1938. do 1943. Do groblja Mekovac vodovod je rađen na načelu slobodnoga pada, a do samostana, gimnazije i đačkoga doma na Širokom Brijegu

voda je izbacivana uz pomoć vodovodnih crpki koje su postavljene u Grabovini, ispod groblja Mekovac.

Prvi vodovod, izgrađen od čeličnih cijevi promjera 125 mm, korišten je za opskrbu značajnijih institucija u Širokom Brijegu, a na taj vodovod nisu bila priključena kućanstva. Za opskrbu pučanstva vodom bilo je izgrađeno sedam javnih česama, od kojih se, na žalost, nijedna nije othrala nadolazećem razdoblju tzv. modernizacije.

Javne česme bile su postavljene na sljedećim mjestima:

- pokraj zgrade časnih sestara (da-

našnja zgrada starog MUP-a)

- ispred kuće obitelji Penavić (pored današnjega spomenika širokobriješkim žrtvama na središnjem trgu)
- pokraj bivše kuće Juke Šuška (danas prostor između robne kuće i poslovno-stambene zgrade)
- na bivšoj tržnici (danas hotel Park)
- pokraj Šremerove kuće
- u Klancu, na križanju putova prema Trnu i Širokom Brijegu
- na Brijegu ispred bivših dućana.

Tijekom 1962. na padinama Ciganskoga brda izgrađena je vodovodna crpka i spremnik za vodu zapremnine od 200 m³, a sljedeće

godine, 16. prosinca, odlukom tadašnjih općinskih vlasti osnovano je Komunalno poduzeće »Lištica«. Rekonstrukcija vodovoda obavljena je tek 1972. kada je od vodocrpilišta do vodovod-

ne crpke u Grabovini izgrađen novi dovodni cjevovod promjera 200 mm.

Ovu bismo temu željeli i šire obraditi pa molimo sve one koji imaju i druge podatke da nam ih dostave. Isto tako, ako netko ima fotografija tih starih česama, neka nam ih također dostavi. Unaprijed zahvaljujemo. ✍

Teško je doći do podataka o izgradnji širokobriješkog vodovoda pa stoga se mole svi oni koji znaju nešto o tome da to što prije jave Vicepostulatori.

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesa« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva
»fra Leo Petrović i 65 subrača«, VII., 2 (13),
Široki Brijeg, 2014., srpanj – prosinac, 2014.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
BiH: Kard. Stepinca 14,
88220 Široki Brijeg
HR: Humac 1, p. p. 1, 20352 Vid

Veza:
tel.: (039) 700-325
faks: (039) 700-326
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilu izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim ovoga posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3,75 EUR; 4,25 CHF;
6,50 USD; 6,50 CAD

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 7,5 KM; RH 33 KN; EU 7,5 EUR;
CH 8,50 CHF; SAD 13 USD; Canada
13 CAD

Slanje pretplate, dobrovoljnih priloga... (s naznakom za Vicepostulaturu i nakanu):

a) poštanskom uputnicom
b) UniCredit Bank d.d. Mostar, poslovna Ljubuški:

žiro-račun (BiH): 3381602276649744
devizni račun (inozemstvo):
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

RIJEČ UREDNIKA

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Kriza u svijetu raste, u hrvatskom društvu je opći rasap, ali mi smo i dalje s vama. Ne slušamo prigovore da se trebamo konačno »okaniti kostiju«. Rado bismo to učinili, jer lakše je sjediti u hladovini nego li crnčiti, međutim, tko će nastaviti? Očito malobrojni. Zapravo, stvarna je namjera zaustaviti započeto. E, ne će ići. »Kosti« nam priopćavaju istinu, onu istinu koju su nastojali i nastoje što bolje skriti. Nije to ni po Božjim ni po demokratskim namislima, stoga zahvaljujemo svima koji su kroz proteklo vrijeme zajedno s nama tragali za našima pobijenima, otkrivali njihova posljednja počivališta, način ubijanja, njihovo ime i prezime. Oni više nisu brojke, »društvene štetočine«, sada su ljudi. Trenutna neokomunistička hrvatska vlast ne haje za to. Oni nikada nisu tragali za istinom, oni su nastojali »stvoriti« svoju istinu. Svjestan čovjek nikada im se nije i nikada im se ne će prikloniti. Tražit će ona područja gdje istina stoji na prvom mjestu.

Ovo su misli koje su mi padale na pamet dok smo početkom godine pokapali dvojicu identificiranih ubijenih hercegovačka franjevca. S njima je ubijeno još 26 osoba, najvjerojatnije civila jer DNK analiza svih tijela nije dala potvrđan ishod. Ubili su ih u Ljubuškom, gdje su komunisti imali veliku tamnicu. Na žalost, nisu jedini. Komunisti su revno smicali sve one za koje su posumnjali da bi im mogli biti kakva smetnja u učvršćivanju vlasti. Sudjelovali su u svemu, kako domaći, tako i oni došli sa strane. Kasnije su za sve nagrađeni društvenim povlasti-

cama. Obitelji ubijenih dobiše, pak, progon. Partija nije opraštala. Mogao si se spasiti samo ako si im prišao i postao jednak njima. Na taj se način stvaralo duboko pokvareno društvo, društvo koje nije odisalo ni Božjim ni ljudskim zasadama. »Bilo i ne ponovilo se«, rekao bi puk.

Očito je da nam je stvarati takvo društvo u kojem će komunističke namisli biti odstranjene, društvo u kojem ne će biti totalitarizma bilo koje vrste. Ni divlji i raspojasani kapitalizam nije, naime, ništa bolji od komunizma. Oni su potpuno ista priča. Nama treba društvo u kojemu će se cijeniti mučeništvo, oni koji su pali nevini ili su nevini progonjeni za svoje i naše velike ideale. Primjera oko nas, na žalost, ima bezbroj pa čak i u ove današnje, »suvremene« dane, kako im vole tepati. Zlo nastoji uznemiravati dobrog čovjeka. Jer, ako mučeništvo i mučenici zabljesnu u našoj sredini, što će biti sa zlom? Ukazat će se njegovo pravo lice i nitko više ne će ići za njim. Zbog toga određeni mediji pomno paze da se to ne bi dogodilo. Neprestano proizvode prividnu stvarnost, neprestano nam lažu. Sami smo krivi kad im to dopuštamo.

Hoće li zaista mučeništvo postati ona mudrost koja će nas voditi ili ćemo si dopustiti hod starim, prašnjavim stazama? Naši pobijeni, naš blaženi kardinal Alojzije Stepinac, svi naši mučenici kroz povijest pozivaju nas da se uozbiljimo. Pobjeda je s njima, a ne s umišljenim veličinama.

Mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Glas o znakovima	40
Podsjetnik	20	Pobijeni	42
Povijesne okolnosti	29	Odjek u umjetnosti	47
Povjerenstva	33	Nagradni natječaj	51
Istraživanja	34	Razgovor	54
Glas o mučeništvu	39		